herpy

SLANGER

Eryx colubrinus

Eryx colubrinus er en liten, kraftig bygget boa fra Øst-Afrikas tørre områder, som tilbringer mesteparten av tiden nedgravd i sand med bare de oppovervendte øynene over overflaten. Den er rolig, krever ikke mye plass og kan bli 20-30 år gammel, så den er et godt valg for den som vil ha sin første slange.

Familie: Boidae Engelsk: Kenyan Sand Boa Tidligere navn: *Gongylophis colubrinus; Eryx thebaicus* Publisert 16. november 2026

FAKTABOKS

DYRET

Voksenstørrelse	**40-65 cm** total lengde inkl. hale
Levealder	**20-30 år**
Aktiv	**I skumringen og om natten**
Levevis	**Bakkelevende og gravende**
Biotop	**Ørken og halvørken**
Vanskelighetsgrad	**Nybegynner**

STELL

Min. terrarium	**60 × 30 × 30 cm** L × B × H for 1 voksent dyr
Temperatur, dag	**26-28 °C**
Varmeplass	**33-35 °C**
Temperatur, natt	**22-25 °C**
Luftfuktighet	**20-40 %**
Vann	**Vannskål**
UVB	**Anbefalt** Ferguson-sone 2
Kosthold	**Virveldyr**
Holdes	**Alene**

AVL

Formering	**Levendefødende**
Kullstørrelse	**10-20 unger**
Kull per år	**1**
Drektighet	**120-180 dager**

VERN OG PAPIRER

CITES	**Liste II**
EU-vedlegg	**Vedlegg B**
IUCN	**Livskraftig (LC)**

Om arten

Eryx colubrinus er en liten, tykk og nesten ormeformet boa med glatte, blanke skjell, et lite hode og et forstørret neseskjold som virker som et spadeblad når slangen graver. Øynene er små, sitter høyt på hodet og peker på skrå oppover, og pupillen er loddrett. Halen er kort og stump og dekket av større, mer ru skjell enn resten av kroppen. Grunnfargen er grå, gul eller oransje med mørkere flekker, og buken er hvit, kremfarget eller svakt rosa.

Arten er en av de minste boaene i hobbyen. Hunnene blir 55-65 cm og kan i sjeldne tilfeller nå omtrent 90 cm. Hannene er mindre og slankere og blir sjelden over 50 cm. Nyfødte unger er 20-25 cm. Begge kjønn er kraftig bygget i forhold til lengden.

Arten har vært omtalt under flere slektsnavn, særlig *Gongylophis colubrinus*, og i eldre litteratur også som *Eryx thebaicus*. Den østafrikanske formen har vært beskrevet som underarten *E. c. loveridgei*, men den anerkjennes ofte ikke, fordi kjennetegnene glir gradvis over i hverandre. Spørsmålet er ikke helt avgjort. I handelen finnes mange fargeformer, for eksempel albino, anerytristisk, snow, paradox og stripet. Stellet er det samme for dem alle.

Det er en rolig og robust slange som sjelden biter og vanligvis tåler håndtering godt. Den er et lurejaktende rovdyr, og den slår raskt ut mot noe som beveger seg over det skjulte stedet i sanden. Derfor er det viktig å ta den opp på riktig måte (se Atferd).

Utbredelse og leveområde

Eryx colubrinus lever i Nordøst-Afrika og Øst-Afrika. Utbredelsen går fra Egypt og Sudan gjennom Sør-Sudan, Etiopia og Eritrea til Somalia, Kenya og det nordøstlige Tanzania. Det finnes ubekreftede meldinger fra Tsjad, Niger og Jemen. I Tanzania finnes den blant annet ved Kahe og nær Ruaha. Arten ble beskrevet fra Egypt, mens formen *E. c. loveridgei* ble beskrevet fra Mbunyuni i Kenya. Den finnes ikke i Libya.

Dyrene i handelen er i overveiende grad oppdrettet.

> **Naturlig utbredelse:** Egypt, Sudan, Sør-Sudan, Etiopia, Eritrea, Kenya, Tanzania og Somalia.

LEVEOMRÅDE

Eryx colubrinus lever i tørre og halvtørre områder med sandholdig eller løs jord, spredt buskvegetasjon og tørre elveleier. Den er bakkelevende og gravende og ligger mesteparten av dagen nedgravd eller i huler og gnagerreir, der den lurer på byttedyr. Den er mest aktiv om natten og i skumringen, men kan være uregelmessig aktiv om dagen, da den kommer fram for å sole seg eller jakte. Den klatrer bare sjelden.

Klimaet er varmt og tørt. Byttet er små pattedyr, firfisler og fugler, som slangen overfaller fra skjulet sitt. Når temperaturen er høy, trekker den ned i sanden, der det er kjøligere og fuktigere.

Stell

TERRARIET

En voksen *Eryx colubrinus* trenger et terrarium på minst 60 × 30 × 30 cm (lengde × bredde × høyde), gjerne 90 × 45 × 45 cm. Hunner som er større enn gjennomsnittet, trenger mer enn minimum. Arten krever mindre plass enn de fleste slanger fordi den hviler mesteparten av tiden, men det må være plass til en tydelig temperaturgradient.

Bunnen er det viktigste: sand eller sandholdig jord i et lag på minst 8-10 cm, slik at slangen kan grave seg ned. En blanding av ca. 60 % matjord uten tilsetninger og 40 % lekesand fungerer, og det gjør rent terrariesand også. Arten kan også holdes og avles på aspespon, kokosjord og avispapir, men graver mest i sand. Unngå grus, maiskolber og sedertre. Tunge steiner må ikke ligge løst, fordi slangen graver under dem, og de kan falle ned og skade den. Skjul og steiner må derfor ligge fast eller stå på terrariets bunn.

Sett inn to skjul, ett i den varme og ett i den kjølige enden, så små at slangen sitter tett i dem. Lag dem av kork, keramikk eller plast. Innredningen må være enkel og solid, for arten graver alt om. Greiner er ikke nødvendige, fordi den sjelden klatrer.

Lokket må sitte helt tett og låses. Selv en liten *E. colubrinus* kan skyve av et lett lokk. Rens ut avføring og urinsyre daglig, og skift bunnen helt hver tredje til fjerde måned.

Les mer: Varme og temperatur

TEMPERATUR

Eryx colubrinus tåler tørre, varme forhold. Det må være en varm og en kjølig ende. Overflaten under varmekilden skal være 33-35 °C, og den kjølige enden 26-28 °C. Om natten kan temperaturen falle til 22-25 °C. Varmen kommer best fra en eller to spotpærer eller halogenpærer over terrariet, eventuelt supplert med en varmematte under den ene enden, alltid styrt av en termostat. Legg en flat stein oppå et skjul under varmekilden, slik at slangen både kan ligge i varmen og under den.

Mål overflatetemperaturen med et infrarødt termometer og lufttemperaturen i begge ender med et digitalt termometer. Er det for varmt, må varmekilden ha lavere effekt; er det for kjølig, må den ha høyere. Pærene slukkes om natten.

LUFTFUKTIGHET OG VANN

Eryx colubrinus lever i et tørt klima, og terrariet skal være tørt mesteparten av tiden. Luftfuktigheten ligger best omkring 20-40 %; tallet er et anslag ut fra levestedet. Et hygrometer viser om terrariet blir for fuktig.

Sett en tung, stabil vannskål av keramikk i den kjølige enden. En lett plastskål velter og fukter sanden. Skift vannet daglig og skrubb skålen en gang i uken. Under hudskifte må lufta være fuktigere: spray bunnen lett, eller sett et skjul med lett fuktig sphagnum eller kokosjord i den kjølige enden. Etter hudskiftet tørkes bunnen igjen. Er bunnen konstant fuktig, kan det oppstå sopp og hudproblemer.

Les mer: Luftfuktighet, sprøyting og ventilasjon

LYS OG UVB

Eryx colubrinus er mest aktiv i skumringen og om natten og kan leve uten UVB, men et svakt UVB-rør anbefales, fordi det støtter døgnrytmen og dekker behovet for D3-vitamin. Bruk et svakt T5-rør til skyggedyr eller et T5 HO-rør på 5-6 %, omtrent halvparten så langt som terrariet, over den varme enden, og sikt mot en UV-indeks på 2-3 på varmeplassen. Med et T5 HO-rør på 5-6 % over et nett er avstanden til slangen ca. 25-30 cm, uten nett ca. 35-40 cm; mål helst med et UV-meter. Slangen må alltid kunne trekke seg ned i sanden eller i skjul.

Lyset er tent 12 timer i døgnet hele året, styrt av en tidsbryter.

Les mer: Lys og UVB Les mer: Kalk, vitaminer og tilskudd

FÔRING

Eryx colubrinus er kjøttetende og tar hele byttedyr. Grunnfôret er mus: voksne hunner kan ta en stor voksen mus, voksne hanner en stor hoppermus. Unger starter med pinkymus og foretrekker ofte levende bytte i begynnelsen, men nesten alle går over til opptint bytte etter hvert som de vokser. Gi helst frosne og opptinte byttedyr, ikke levende, siden bytte kan bite og skade slangen. Tin byttet i en pose i varmt vann til omtrent 32 °C og tilby det med en lang pinsett med myk spiss, slik at slangen ikke tar tak i fingrene.

Unger fôres hver 1.-2. uke og voksne hver 2.-4. uke. Avlshunner kan ha behov for å spise oftere, opptil én gang i uken, mens hanner som regel spiser mindre enn hunner. Byttet skal være omtrent like bredt som slangen på det bredeste stedet; gi ett eller to byttedyr per fôring. Vei slangen jevnlig, og tilpass slik at den holder vekten. Variasjon holder slangen sunn og mindre kresen: små rotter, unge hamstere og gerbiler, vaktelkyllinger, kyllinger og firfisler kan veksle med mus.

Slanger i hudskifte tar ofte byttet og slipper det igjen, så hopp over fôringen når øynene er blåaktige. Hanner kan faste i flere måneder i paringstiden; det er normalt. Tilskudd er ikke strengt nødvendig, men en lett pudring av byttet med kalk og multivitamin av og til forebygger mangler. Tar ikke slangen byttet fra pinsetten, så legg det på en liten tallerken, slik at det ikke kommer sand med.

ATFERD OG HÅNDTERING

Eryx colubrinus er rolig og biter sjelden. La nye dyr venne seg til i to uker og begynn først håndtering når de spiser regelmessig. Hold de første øktene på høyst 5 minutter, la slangen krabbe opp i hånden, og støtt kroppen mest mulig. Løft den fra midten av kroppen, aldri ovenfra ved fremre tredjedel, fordi den kan oppfatte hånden som bytte og slå ut. Berør den lett med en papprull før du tar den opp, slik at den vet at det ikke er fôring.

Et bitt gir bare små rifter, men er ubehagelig for både deg og slangen. Vask hendene etter håndtering.

Arten er ikke sosial og trives best alene. Hanner må aldri holdes sammen, fordi de kan slåss. En hann og en hunn eller to hunner kan holdes sammen, men skal fôres hver for seg. Arten graver og forsvinner ofte ned i bunnen, så en slange du ikke kan se, er sjelden en slange som er sluppet ut.

Avl

KJØNNSMODNING OG KJØNNSBESTEMMELSE

Hannene er mindre enn hunnene og slankere. Kjønnet bestemmes sikrest ved sondering, som bare bør utføres av en erfaren holder eller en veterinær. Hunnene må være fullt utvokste og i god hold før de brukes til avl. Presise grenser for alder og størrelse ved kjønnsmodning er ikke dokumentert.

PARRING

I fangenskap skjer paringen vanligvis fra november til april. Sett hannen til hunnen i hennes terrarium, og la dem være sammen i noen dager, eller til det er sett paring. Hannen faster ofte i paringstiden. Gi hunnen rikelig med fôr før og etter paringen, slik at hun har reserver til drektigheten.

Hannen tas ut igjen når hunnen er drektig, og skal ikke være i terrariet ved fødselen.

EGGLEGGING OG KULL

Eryx colubrinus føder levende unger og legger ikke egg. Drektigheten varer trolig 4-6 måneder; tallet er et anslag ut fra paringstiden og fødselstiden. Ungene fødes fra vår til sensommer, i gjennomsnitt 10-20 i et kull.

Den drektige hunnen må ha ro, fast tilgang til varme og vann og tilbys fôr regelmessig. Mange hunner spiser mindre de siste ukene. Etter fødselen må hun ha ro, og hun tilbys fôr igjen etter en uke eller to.

INKUBASJON

Det er ingen inkubasjon, fordi ungene fødes levende og er selvstendige fra første dag. Den drektige hunnen må ha den samme gradienten som ellers, med en varm sone på 33-35 °C, slik at hun kan regulere temperaturen sin og fostrene utvikler seg jevnt. Er hun for kald over lengre tid, kan det gi svake eller dødfødte unger.

Fødselen skjer i terrariet, og hunnen graver seg ofte ned når den nærmer seg. Fjern døde unger og fosterhinner så snart du oppdager dem, og hold terrariet rolig til fødselen er over.

Les mer: Inkubasjon av egg

OPPDRETT AV UNGER

Ungene er 20-25 cm ved fødselen. Ta dem fra hunnen kort tid etter fødselen, og hold dem enkeltvis i små bokser med en varm og en kjølig sone, 2-3 cm sand eller kjøkkenpapir som bunn, et lite skjul og en lav vannskål. Boksene må være helt tette og ha luftlokk, fordi ungene er svært små. Det første hudskiftet kommer etter en til to uker, og de spiser vanligvis først etter det.

Start med pinkymus. Mange unger tar i begynnelsen bare levende pinkymus, men de fleste går over til opptint bytte når de blir større. Opptinte pinkymus tilbys på pinsett. Fôr hver 1.-2. uke, og øk byttet i takt med veksten. Hold ungene adskilt, slik at de ikke biter hverandre, og slik at du kan se hva hver enkelt spiser.

Helse og vanlige feil

Eryx colubrinus er robust, og de fleste problemer skyldes stellefeil. De typiske feilene er:

- Vedvarende fuktig bunn, som gir hudinfeksjoner og blemmer på buken. De unngås når bunnen holdes tørr og bare fuktes under hudskifte.
- For lav temperatur, som gir dårlig fordøyelse og oppkast. Mål alltid overflaten med et infrarødt termometer.
- Hudrester, særlig på halespissen og rundt øynene, etter hudskifte i et for tørt terrarium. Gi et fuktig skjul under neste hudskifte, og løsne rester med lunkent vann.
- Skader fra tunge steiner som har falt ned mens slangen gravde. Fest alt som er tungt.
- Fedme hos dyr som fôres for ofte. Voksne dyr utenom avl klarer seg med ett bytte hver 2.-4. uke.
- Midd, som sees som små prikker på og rundt slangen og i skjulene. De må behandles, og terrariet må rengjøres grundig.

Et friskt dyr har klare øyne, en fast kropp og spiser villig. Søk veterinær med erfaring med reptiler hvis slangen går ned i vekt, nekter å spise utover den normale fasten, har åpen munn eller hvesende pust, eller hvis fødselen trekker ut.

Spør alltid dine kloke bekjente

Veiledningen er et godt sted å begynne, men den kan ikke erstatte erfaring. Dyr er forskjellige, og mye av det viktigste lærer man av dem som har holdt arten i årevis. Snakk med en oppdretter, en erfaren holder eller en veterinær med kunnskap om krypdyr og amfibier før du skaffer deg dyret - og igjen hvis noe virker galt.